

Zobārstu pieredze pacientu motivēšanā zobu higiēnas paradumu uzlabošanai

Ieva Gavare, Līga Kronīņa

Rīgas Stradiņa universitāte, Zobu terapijas un mutes veselības katedra, Latvija

III

Ievads. Pacientu motivēšana zobārsta praksē ir sarežģīts, bet svarīgs uzdevums. Pozitīva, uz pacienta autonomiju vērsta attieksme veicina regulāras vizītes pie zobārsta un mutes veselību kopumā. Nepieciešamība pēc efektīvas pacientu motivēšanas ir būtiska visās zobārstniecības apakšspecialitātēs, lai nodrošinātu pacientu līdzestību, piemēram, ortodontiskas, izņemamas aparatūras lietošanas laikā, periodontoloģiskās ārstēšanas laikā. Tiek apšaubīta pacientu izglītošanas kā vienīgās motivēšanas metodes efektivitāte, kā potenciāli efektīva metode tiek ieteikta motivējošā intervija. Pētījumu par pacientu motivēšanas metožu efektivitāti un lietojumu ir maz, tādēļ svarīgi ir aptaujāt zobārstus, lai izprastu esošās metodes, pieredzi un attieksmi pret pacientu motivēšanu.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis – izpētīt zobārstu pieredzi pacientu motivēšanā zobu higiēnas paradumu uzlabošanai.

Latvijas Zobārstu asociācijas sēdē 240 vispārējo zobārstu aptaujāšanai tika izdalītas anketas, no tām tika aizpildītas un atdotas 32. Anketās bija seši jautājumi par pacientu motivēšanas biežumu ar atbilstošu variantiem atbilstīgi Likerta skalai no viens (gandrīz nekad) līdz pieci (gandrīz vienmēr), savukārt trīs jautājumi bija cita veida – par zobārsta darba stāžu, pacientu daudzumu un pacientu loku (pieaugušie vai bērni). Tika izmantota aprakstošā statistika jautājumiem par pacientu motivāciju, kā arī salīdzināti vidējie rādītāji grupās par šādiem jautājumiem: zobārsta darba stāžs, pacientu daudzums un pacientu loks. Statistiskā datu analīze tika veikta ar *IBM SPSS Statistics* programmu.

Rezultāti. Gandrīz vienmēr uzmanību zobu tīrīšanai pievērs 68,8% respondentu, savukārt drīzāk pievērs uzmanību 21,9% respondentu. Lielākā daļa pievērs uzmanību tam, cik reizes dienā pacients tīra zobus ($M = 4,42$, $SN = 1,03$), vismazāk uzmanības tiek pievērsts fluorīdu daudzumam zobu pastā ($M = 3,46$, $SN = 1,56$). Savukārt pacienta ēšanas paradumiem gandrīz vienmēr pievērs uzmanību tikai 18,8%, bet drīzāk pievērs uzmanību 43,8% respondentu. Visbiežāk tiek pārrunāts, cik bieži pacienti uzturā lieto saldumus vai našķus ($M = 3,73$, $SN = 1,19$), bet visretāk – cik reizes dienā pacients ēd ($M = 2,26$, $SD = 1,32$). Nebija statistiski nozīmīgu atšķirību kādai no grupām pēc pieņemto pacientu skaita nedēļā, pēc pacientu loka, ne arī attiecībā uz zobu tīrīšanas un ēšanas paradumiem. Lai motivētu pacientus, zobārsti galvenokārt viņiem stāsta, kas notiks, ja nepievērsīs uzmanību zobu kopšanai un pareizai ēšanai (71,9%), un informē, kā pareizi jākopj zobi un jāēd (68,8%). Daudz mazāk zobārstu demonstrē, kā pareizi jākopj zobi (37,5%), vai iztaujā, kas rada grūtības zobu kopšanā un ēšanas paradumos (25%).

Secinājumi. Kopumā pacientu zobu tīrīšanas paradumiem tiek pievērsts vairāk uzmanības nekā pacienta ēšanas paradumu analīzei. Neatšķirās grupu rezultāti darba stāža, pieņemto pacientu skaita vai pacientu loka jautājumos. Lai motivētu, zobārsti pacientiem galvenokārt stāsta, kas notiks, ja viņi nepievērsīs uzmanību zobu kopšanai un pareizai ēšanai, kā arī informē, kā pareizi jākopj zobi un jāēd.